

Ratni izvještaji.

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 23. novembra.

Talijansko bojište:

Na donjoj Plavi je stanje ostalo nepromijenjeno.

Između Piave i Brenete teku borbe povoljno.

Na visoravni „Sedam opština“ izazvali su uspješni nasrtaji naših četa žestoke protivničke protivnapade, koji su dijelom vatrom a dijelom borbenom prsna u prsa odbijeni. Talijani su izgubili nekoliko hiljada zarobljenih.

Sa istočnog bojišta nema ništa da se javi.

Načelnik glavnog stožera.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 23. novembra.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprechta bavorskog:

U Flandriji je topnička borba samo poslije podne bila jača. Na bojištu jugo-zapadno od Cambraia mjesta Moeuvres i Fontaine bila su glavne tačke jučerašnje borbe. Protiv Maunvresa i obližnjih zapadnih položaja neprijatelj je nekoliko puta bezuspješno nasrtao. Našim protivnapadima povratili smo sve što je neprijatelj svojim prvim uspjesima postigao. Sa obje strane Fontaine i Fontaine a Englezi su izveli jaku snagu protiv naših linija. Došlo je do ogorčenih borbi prsa u prsa, u kojima je neprijatelj podlegao. Napadom, koji su naše čete ispunili borbenim raspoloženjem izvršile, neprijatelj je potisnut i selo Fontaine je osvojeno. Iz šume La Poite neprijatelj je izbačen. Engleski napadi protiv Bantauxa i Wudhuilla slomljeni su s velikim gubicima po neprijatelja. Za juče uspješno postignuti uspjeh imaju naročitu zaslugu donjo-šleske i poznanjske čete. U toku noći topnička borba bila je jaka samo u pojedinim odsjecima bojišta. Od ranog jutra u toku su nove borbe na južnoj ivici sela Moeuvresa.

Front njemačkog prijestolonasljednika:

Pri dobrom vidiku je oživila vatra između Vauxaillona i Craon-a, a u Champagne i obostrano obale Maase.

Istočno i mačedonsko bojište:

Nije bilo nikakvih većih borbenih djelatnosti.

Talijansko bojište:

Borbe u planini između Brenete i Piave razvijaju se za nas povoljno. Na donjoj Plavi nema ničega novog.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Ultimatum Rusije sporazumnim silama. — Ruska vrhovna komanda protiv primirja. Ruski glavnomkomandujući zbog toga smijenjen.

Vijerni saveznici.

Pošto je car Ferdinand bugarski boravio na talijanskom bojištu i podrobno razgledao poprišta najljućih borbi u društvu sa vrhovnim vojnim gospodarem austro-ugarske monarhije, pri čemu su se ova dvojica vladara srela sa carem Wilhelmom, sva su trojica državnih poglavara održali još duži sastanak u Beču, kojemu su prisustvovali i ministri spoljnih poslova te drugi ugledni državnici četvornoga saveza. Po tom se car i kralj Karlo vratilo na talijansko bojište, car Wilhelm otišao je na sjever, a car Ferdinand je sa sinovima ostao u Beču, gdje on, kao što je poznato, isto kao i u Budimpešti, vrlo rado boravi prilikom svojih putovanja u inostranstvo.

Ovi sastanci cara i kralja Karla, ljubimca svojih naroda, sa uzvišenim mu saveznicima imaju mnogo većega značaja nego li kakav slučajni susret, ma da je do njih došlo na potpuno nesuštinski način u toku vojnih događaja. Ti sastanci na Soči predstavljaju nov simbol srdačne veze, sve jače dovršivane na hiljadama bojišta, koja vežu narode Austro-Ugarske, Njemačke, Turske i Bugarske. Ovaj savez, rođen u ljutoj nevođji našega doba, ne predstavlja udruživanje za dobit i pljačkanje mirnih susjeda kao sporazum. On je svetli savez u pravom smislu te riječi, on je svetinja, jer ga vidimo pred sobom u svom istorijskom postanku, a duboko ukorijenjenog u predanju. Savez između mlade njemačke carevine i staroslavne monarhije uzvišenog habsburškog doma morao je postati sam od sebe kao proizvod razvika položaja u Evropi i najzad nije bio ništa drugo nego uspostavljanje jedne nerazorive istorijske tvorevine u novom obliku sposobnijem za život. A pristupanjem Turske njemačko-austrijskom savezu sretno su nastavljene prekinute istorijske veze, čiji postanak valja tražiti čak u doba nekadanje Hohenstaufske dinastije kao i u doba pruske politike u drugoj polovini XVIII. vijeka. Isto je tako prilaganje Bugarske logički proizvod njenih zajedničkih interesa sa središnjim vlastima i sa otomanskom imperijom. Tako je došlo do ovoga saveza, kome možda nema ravnog u svjetskoj istoriji, a čiji se neizmjeri značaj za budućnost danas uopšte još i ne može ocijeniti. Ta čovjek treba samo da predstavi sebi, da su konji indijskih silaha i drugih divljih naroda pasli u bečkim i potsdamskim vrhovima! Pregazivši i opustošivši svojim vojskama srce evropske kulture, Njemačku i Austro-Ugarsku, pružili bi ruku jedno drugom radi uništenja svega što je uzvišeno i lijepo, sve individualne slobode azijskog varvarstva s jedne, a s druge strane šuplja francuska pomodna

civilizacija udružena sa anglo-američkim zelenjanim duhom, ropski odanom zlatnom teletu! Beč, Prag, Drezda, Innsbruck, Weimar, Jena i kolikogod ih još ima, sva prastara mjesta uzvišene kulture srednje Evrope, gdje su najveći evropski umovi radili i stvarali za dobro svakolikog čovječanstva, zatim Berljin i Budimpešta, Trst i Hamburg, ova silna cvjetajuća poprišta živne trgovine i najveće industrije i radičnosti, sve bi to bilo pretvoreno u strašvitu pustinjicu, koja bi u veliko nadmašila pustoš, što ju je nekada za sobom ostavio strašni tridesetogodišnji rat.

Pobjedonosno oružje vijerno udruženo četvornog saveza otklonilo je ovu nesreću, koja je prijetila cijelom kulturnom čovječanstvu, a koju ono nikada ne bi moglo preboljeti, da je do nje došlo. Kada jednoga dana bude nestalo zanosa, koji je protivnicima središnjih vlasti za sada još zamagljio oči, što će nadajmo se biti u skorij budućnosti, i sama zapadna Evropa biće četvornom savezu blagodarica za to. Tako se i u najnovijem sastanku ove trojice vladara nazire duh novoga vremena, koje nam do duše ne će donijeti utopijsko „zlatno doba“, ali zato svakako lijep perijod kulturnog poleta, u kojemu će prvu ulogu igrati sasvim druge sile, nego li što su one, koje su izazvale ovu strašnu svjetsku dramu. Na prvom će mjestu vladati uzvišeni duh istine, koji je onako lijepo posvetio četvorni savez, a sa kojim je u tolikoj protivnosti duh laži, koji vlada sporazumom. Već se prozračuje gusti i strašni mrak, ispunjen barutnim duhom i zadahom krvi, koji se provalja širom Evrope od flandrijske obale pa preko mljetacke ravnice i Balkana do rizioga zaliva. Prvo praskozorje novog osvita evropskim narodima zasjalo je na svjetlom oružju vijernih saveznika, koji mogu vedra čela poći u budućnost, svjesni da su ispunili svoju dužnost.

Sumnjiva utjeha.

Kada je nastupila nesreća po Italiju, u Londonu i Parizu odmah udarile su tješnje, govoreći o pomoći, koja će se ukazati Italiji, a naročito blagotvorni organ britanske vlade, po zlu poznati Reuterov ured lagao je sve u šesnaest o najzadnijem vojničkom potpomaganju talijanskoga saveznika. Ono, do duše, Engleska i Francuska svakako ne će potpuno ostaviti na cjedilu strašno potučena druga, ako ništa drugo, to već u vlastitom interesu, pošto je stanje na talijanskom bojištu od lud i kamno većeg uticaja na englesko-francusko bojište, nego li što ga na nj ima stanje na ruskom bojištu. No, kako sada stvari stoje, biće da je potpuno isključeno, da Englezi i Fran-

cuzi mogu dovoleti makar i približno toliko vojske i ratnog materijala, koliko bi trebalo Italiji da uspostavi makar predjašnje stanje na bojištu. Ne kaže se badava „Obećanje — ludom radovanje“. I o tome će se Italija u najkraćem roku uvjeriti, kao što se o tome prije svega Srbija na svojoj koži bolno uvjerila. Ovom prilikom ne će biti na odmet, da se široka javnost upozna sa jednim službenim srpskim aktom, što su ga austro-ugarske čete našle u arhivi načelstva okruga raškog u Novom Pazaru. U tom se aktu srpski narod tješio vrlo jeftinom niškom u času, kad je pod udarcima ofenzive središnjih vlasti srpski front već po svuda pokoleban i slomljen, tako da u stvari ni najzadnijia ruska pomoć srpske sudbine ne bi više mogla da izmijeni. U prkos toga dala je vrhovna komanda ibarske divizije naredjenje, da se ovaj prazni dokument, koji je mogao imati jedino tu svrhu, da se lakovjerno stanovništvo još samo za nekoliko sati ili dana zadoji novim pouzdanjem, objelodani.

Ovaj dokument, ako ga možemo tako nazvati, glasi doslovce:

Komanda Ibarske Divizijske Oblasti.

O. Br. 2552.

Načelniku okruga Raškog.

Vrhovna Komanda sa O. Br. 33.773 od 24. ov. meseca dostavila je sledeći izveštaj:

Naš vojni izaslanik iz Ruske Vrhovne Komande depešom od 18. ov. mes. dostavlja:

Car mi je naredio sledeće:

Javite prestolonasledniku Aleksandru i Vrhovnoj Komandi da ih molim da ne očajavaju i da vojnički istraju u zaista teškoj situaciji. Pored određenih korpusa divizije, armijske jedinice žurno se grupišu. Za Komandanta armije postavio sam generala Šerbočeva koji je potpuno dokazao svoju spremu i odlučnost. Neka Srbija bude duboko уверена da će Rusija učiniti sve, da Srbiji olakša i pomogne; Nada se da će prvih dana meseca Novembra i na Balkanu neprijatelj biti pod udarcima naše vojske.

U koliko se pridolazak oružja bude uvećao i armija će se uvećati, glavno je ne gubiti veru i što je moguće više sačuvati vojnu moć vaše vojske.

Dostavljajući ovo Komandantu, Načelnik Staba je naredio da svojom naredbom saopštite trupama i pozove te oficire, podoficire, kaplare i redove da istraju u ovoj neravnoj borbi još kratko vreme dok savezničke pomoći ne stignu.

Prednju naredbu Načelnika Staba Vrhovne Komande čast mi je dostaviti

Načelniku stim da se u svem po istoj postupi.

28. Oktobra 1915.

Po zapovesti Komandanta.

Vršilac dužnosti Načelnika Staba, Mađor Dušan Radosavljević. (Pečat.)

Kralj. Srp. Načelstvo Okruga Raškog Policijsko odeljenje

Br. 13.694

28. Oktobra 1915. god

Novi Pazar.

28. Oktobra 1915. Raspisano

Načelnik

Dušan A. Nikolić

28. Oktobra raspisano.

Ekspedovano.

Zar nije ovaj akt upravo tipičan za neiskreni način tješnja, koji je uobičajen kod sporazumnih država, kad god koji iz njihovoga kola zapadne u štrpae; no osim toga ima u ovom dokumentu još nekoliko zanimljivih stvari. Čovjek se u prvi mah mora zapitati, kako su se mošpte i usudjivali da među srpskim narodom objave takve neistine. Ako su samo malo razmišljali, kod Srba se moralo javiti pitanje, na koji će to način i kojim putem Rusi poslati obećana pomoć? Prije ofenzive središnjih vlasti Srbija je sa Rusijom, zahvaljujući rumanjskoj prijateljskoj neutralnosti i okolnosti, što Bugarska još nije bila stupila u rat, vezivao bar Dunav, a i pored svega toga bila je pomoć, što je Rusija ukazivala Srbiji do septembra 1915. godine, kao što je poznato, dosta mlitava i nedovoljna. Čin je pak počela njihova ofenziva, središnje vlasti presjekle su dunavski put, tako da je obećana ruska pomoć mogla doći jedino letelicama ili vazdušnim brodovima. Moguće je samo jedno jedino objašnjenje za prevaru, kakva je izražena u navedenoj naredbi, naime činjenica, da je prevarena srpski narod do posljednjega časa ostavljen u potpunom neobavještenosti o pravom stanju stvari. To se vidi i iz toga, što se u navedenom aktu tvrdi, da je ruski imperator rekao, da će protivnik u prvih danima meseca novembra i na Balkanu osjetiti udarce ruske vojske. To bi trebalo da znači, da su Rusi prije toga bili tokli središnje vlasti, u mjesto što su baš tada ove tako reći bile završile svoju veliku pobjedonosnu ofenzivu protiv ruskih vojski i baš iz toga razloga bile i u stanju da odojce vojsku potrebnu za napad na Srbiju. Prema tome mora da su od srpskoga naroda krih veliki značaj i obim ruskih poraza.

Ovo nas posljednje ne može čuditi, jer je Pasičeva vlada od vajuada bila vrlo vješta u obmanjivanju i zavaravanju naroda. Ta zar nije ona otišla toliko daleko, da je u jesen 1915. godine naredila da se u Nišu istaknu zastave povodom tobožnjeg dolaska jakih sporazumnih vojski na srpsko bojište!

Podlistak.

San o nesudjenoj.

(Pismo beogradske gospodjici.)

Drugi je dan, otkađ ležim. Trese me groznica. Tijelo mi je kao izlomljeno. Sve me boli, svaki mišić; glava mi je teška kao olovo. U sljepoočnicama kao da neprekidno udaraju čekići. Eto ne mogu ni da okom pomaknem, a da ne osjetim bol. Ipak se tješim, da će to sve proći. Samo sam nazebao, i sutra će mi vjerovatno biti bolje.

Nešto mi je lakše. Da ne ležim samo tako, uzelo sam pisaljku i hartije. Hoću da malo čeretaš sa vama. Onako, kako sam to nebrojeno puta učinio, otkađ se s vama poznajem. Dešavalo mi se, pa mi se učini, kad se sretnemo — a to je žalost bilo uvijek samo slučajno, — kao da vam moje prisustvo nije neprijatno. U vašim očima sijala je neka radost, bili ste veseli i smijali se, da sa mnom zajedno. Da znate, kako sam tada bivao sretan, razdragan! U takvom raspoloženju hitao sam kući, da vam napišem jedno dugo pismo...

Iz pera su neusiljeno tekle riječi, neizvještane, tople. U njima je skrivata moja ljubav, tiha i duboka, krivena i uzdržavana, ali silna i jaka... Ali taj zanos nije dugo trajao: redovno dotle dok sam pisao pismo. Onako gotovo pismo čitao sam već hladnije i — rugao se samom sebi.

A kojim pravom ja vama pišem? Zato što mislim, da i vi volite mene! A po čemu ja to mogu tako pouzdano misliti? Bože moj! Možda slučajni sjaj očiju, smijeh, slučajno priyatno raspoloženje — a je li se to odnosilo baš na mene? Vaša živahnost — zar ona nije možda samo odblesak neke sreće, koju ste osjetili u društvu nekog drugog, prije, nego ste se sa mnom našli? A možda je vašem raspoloženju uzrok kakva radosna vijest, primljeno saopštenje — o nekome, ko sada nije tu? A ja sebično prenosim to raspoloženje na od tebe... Najposlije sam strahovao i od toga, da ne doznam tako grubu, ali pravu istinu, da, da — me ne volite...

Kad sam dotle dolazio, plaćalo bi sve ono gotovo, napisano pismo. Čjepao sam ga brzo, kao da sam se nečega bojao, ili se kuda žurio.

Ali bivalo je i drugih okolnosti, zbog kojih sam se mašao pera, da vam pišem.

Bivalo je to tada, kad ste se trudili, da se pred-a-mnom pokažete oholi, hladni, nemarni, kad ste se pretvarali, kao da ne primjećujete, koliko vas volim, kad ste me izbjegavali, ili — što je takodje dosta često bilo, — kad ste sa nekom nasladom, vješto izazivali moju ljubomoru.

Jest, i onda, došavši kući, uzimao sam u ruke pero i pisao vam. Ali u ovim pismima nije bilo nježnosti, ni molbe, niti ljubavne diskrecije. Ova su pisma kiptjela množinom osorljivih,

zajedljivih izraza. Bijes prevarene ljubavi, vapaj i pisak izmrcvarenog sreća — sve to bilo je iskazano u tim pismima.

Samo mi je bilo žao, da vas ovim prigovorima vrijeđam. Pomišljao sam na to, da sam možda u zabludi, pa da vidim ono, šta ne postoji. Pa dobro, ako me ne volite, — smijem li vas optuživati. Daje-li mi to pravo, da vas vrijeđam? Sta ja uopće hoću, šta smijem, a šta moram?

I opet, ne bez gorčine, cijepam pismo...

I tako trzavice, sumnje, bol, nada, pa opet trzavice iznova...

Ne znam, kakve će sudbine biti ovo pismo, ali mi je povod sasvim drugi.

Kad god sam slobodan, kad nemam posla, ja najradije mislim na vas. Vaša slika je tako utisnuta u mojoj duši, da bi se mogla samo zajedno sa dušom iščupati.

Danas je izvanredno živa vaša slika pred mojim očima. Vidim — čini mi se — svaku crtu vašeg lica. Prožima me neko toplo, slatko osjećanje i želja, da vam ovim putem ispričam moj san, koji sam sinoć usnio.

Eto, kako se smiješite! O, smijte se bez utozanja, ta i ja ne mogu da se uzdržim od smijeha. Ovaj san jeste donekle tragičan, ali mi se ne može odreći svjesna komična strana. Ta to je samo san! Dakle, hajde da se zajedno smijemo — jednom snu...

Ležao sam mora biti već odavno

od neke neizlječive bolesti. Kakva je to bolest bila, to ne znam, ali je toliko satirala, da sam izgledao kao mrtvac. Bljedeta, ispijena lica, upalih, bezizraznih očiju, sav kao živi kostur — morao sam svojim uljevatim neutješno ubjedjenje, da će me brzo izgubiti. Po cijeli dan lebdjeli su nad-a-mnom, čas sa ponudama, čas sa ljekarijama. Sva mi je radost bila u tome, ako bih za koji trenutak ostao potpuno sam, ho to se dešavalo samo noću.

Pa i u toj teškoj bolici misao na vas bila je živa. Ta tako vas dugo nijesam vidio, da mi se činilo, kao da je baš u tome sva moja bolest.

O, koliko sam vam blagih, bolećivih prijekora kroz noć došaptavao! Pitao sam se, dali je moguće, da se na ime nagrade za jednu čistu i istrajnu ljubav prima takva oštra kazna. Jeli moguće, da se samim priznanjem te naklonosti navlači samo poruga...

Razmišljajući o sebi i svom odnosu prema vama uvijid sam, da me prošlost ponižava, sadašnjost muči, a budućnost plaši...

Što je bilo više smetnja, prepona, teškoća, utoliko je bila sve jača želja, da do vas dođem. Ništa nije moglo da pomuti ono silno osjećanje prema vama...

Moj bi me drug svako veče obrađovao svojim posjetom. I on je postao zabrinut i neveseo, otkađ sam bolestan. Valjda je osjećao, da će me izgubiti.

Uvijek mi je pričao o životu i do-

gadajima u varoši. Samo nikada nije spomenuo vas.

A ja kao da sam se nečega bojavao, ne smjedoh ga upitati za vas. On kao da mi je misli sa čela čitao, tek me je pokadšto dugo i nstrno gledao. Ovo kao da pogoršavaše moju bolest, uvećavaše moju patnju...

Jednog dana ostadosmo nas dvojica sami u sobi. Mora biti, da sam samo još malo vremena imao da živim, jer mi rekoh:

„Izgleda mi, da ću skoro završiti. Ja sam se istina pomirio s time, ali ti ipak vidiš, da bi mi rastanak sa životom bio lakši, kad bi samo još jedan- dva nju mogao vidjeti, sa njome se oprostiti. Ali to je nemoguće. Zato mi obečaj ovo: kada budem sklopio oči za uvijek, isporuči joj moj najtopliji pozdrav i reci joj, da sam na nju mislio, do posljednjeg svoga daha. Obečaj mi, da ćeš to učiniti.“

Ma koliko da mi je bilo teško slušati ovu posljednju drugarsku molbu, on mi ipak dade riječ, da će je izvršiti. Zatim se okrenu prozoru i stade zamišljeno gledati na ulicu. Najzad krišom izvuce maramu i protrlja svoje vlažne oči.

Sutradan je bolest došla do vrhunca. Ljekar je svakog trenutka očekivao katastrofu. Mati i ostali ukućani u najvećem očajanju...

Ođjedared ugledah pred sobom moga druga, i ne primjetivši, kako ostadosmo sami.

„Reci mi istinu, dali bi se obrado-

Gradjanski rat u Rusiji.

ULTIMATUM RUSIJE SPORAZUM-NIM SILAMA.

III revizija ratnih ciljeva ili separatni mir.

Kb. Stockholm, 23. novembra.

„Volja naroda“ javlja: Trocki je uputio sporazumnim silama ultimatum i pozvao ih, da revidiraju svoje ratne ciljeve. Zauzvraćao je odgovor do 23. o. mj., u protivnom slučaju će on zaključiti sa središnjim vlastima zaseban mir i, ako bi se rat produžilo, Rusija će objaviti da je neutralna.

Bjegstvo engleskog i francuskog poslanika iz Petrograda.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 23. novembra.

„Berlingske Tidende“ javlja iz Haparande: Juče su ovamo stigli članovi engleskog i francuskog poslanstva iz Petrograda. Jedan član engleskog poslanstva je izjavio, da ni jedan stranac ne zna, šta se u Rusiji događa. Istina je, da su boljševici u Petrogradu i Moskvi pobijedili, ali su u Kijevu pretrpili krvav poraz. U Petrogradu vlada oskudica u životnim namirnicama, glad je pred vratima. Inače vlada potpun mir. Većina trgovina je otvorena, ali je trgovački život vrlo slab. Banke su preko dan otvorene samo za nekoliko sati. Saobraćaj po ulicama je mnogo slabiji nego li obično.

Smijena generala zbog pitanja primirja.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Rotterdam, 23. novembra.

Reuter javlja iz Petrograda, da je ruski glavni zapovjednik Duhomtjn, zbog svog držanja u pitanju primirja, smijenjen i da je za glavnog zapovjednika najmovan zastavnik Kričenko.

Mir u Rusiji. — Pobjeda „boljševika“ potpuna.

Kb. Stockholm, 23. novembra.

Zastupnik švedskog telegrafskog nreda javlja: Zastupstvo inostrane delegacije boljševika na generalu javlja, da je sve mirno, i da u Petrogradu vlada odličan mir. Kerjenskove čete da su se poslije dugog otpora priključile vladi i pokorile se naredbama narodne komesarijata. Čete, poslate u Moskvu za potpomaganje revolucije, vratile su se u Petrograd. A i tamo da je revolucija potpuno pobjedila. Protiv Kaledjina poslato je otprilike 150.000 vojnika. Takođe i za ledjima Kaledjinovim nalaze se jaka odjeljenja, tako da se može pretpostaviti uspješno pregovaranje sa Kaledjinom. Boljševički komesar u Terneji javlja, da će inostrano zastupstvo boljševika pošiljati preko Haparande petrogradske brzojave, koji budu važili kao oficijelni, a to sve dotle, dok se ne bude uspostavila redovna veza sa Petrogradom.

Lenjinov proglas o preuzimanju vlasti.

Kb. Amsterdam, 23. novembra.

Reuter javlja iz Petrograda pod 21. o. mj.: Lenjin je izdao proklamaciju, gdje izjavljuje, da je cijela državna vlast prešla u ruke sovieta i poziva seljačke savjete, da u svojim srezovima preuzmu vlast. Novinsko oglašavanje je označeno kao državni monopol. Američki konzulat u Moskvi predstavio je revolucionarnom vojnom odboru potrebu, da poduzme korake za zaštitu života i svojine stranaca.

Borbe izmedju crvene i bijele garde.

Kb. London, 23. novembra.

Reuter javlja iz Petrograda: Nacionalistički list „Pravda“ javlja, da je u blizini Viborga došlo do borbe izmedju crvene i bijele garde. Povadjene su željezničke tračnice.

Kaledjina akcija.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Köln, 23. novembra.

„Kölnische Zeitung“ donosi neutralne vijesti, da se u Petrogradu očekuju nove borbe. Pošto je sve veća oskudica u životnim namirnicama, izgleda, da boljševici neće uspjati u odbrani od Kaledjina plana sa izglednijanjem. Otkad je propala misao o koalaciji medju socijalistima, nadaju se gradjani, da će doći Kaledjina vojna diktatura. Misli se, da on sada ima oko 80.000 ljudi. Promjena medjutim ne će ništa uplivisati na izgled skorog mira.

Tužba za oštetu protiv cara Nikole u Americi.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

New-York, 23. novembra.

(Reuter). Državni sud je zaplijenio imovinu, koja pripada caru Nikoli, po tužbi za svotu od 2.800.000 dolara zbog trenutnog raskida ugovora. Tužilac je pomorski transportni savez, koji izjavljuje, da je s njime 1915. zaključio ugovor sa Rusijom za prenos razne robe. Taj ugovor nije bila vlada održala. Uslijed toga je tužen car Nikola, koji je tadašnju vladu postavio.

Glad u Rusiji.

Kb. Stockholm, 23. novembra.

Petrogradska opštinska uprava je dobila od 12. vojnog zbora, koji se nalazi na frontu, brzojav u kome se veli, da je zbor bližu da pomre od gladi.

Kb. Amsterdam, 23. novembra.

Prema jednom ovdšnjem listu javlja Reuter iz Petrograda, da predstoji uskoro nevolja zbog gladi.

Pitanje mira sa Rusijom.

Wekerleova izjava.

Kb. Budimpešta, 23. novembra.

U današnjoj sjednici finansijskog odbora je ministar predsjednik Wekerle upitan o pitanju primirja. Wekerle je izjavio, da se monarhija mora najprije uvjeriti, da li je ponuda za mir doista učinjena, i da li je onaj faktor, koji s nama hoće da pregovara, ozbiljnog karaktera. Mi ćemo se rukovoditi samo našom gotovošću za mir.

Ofenziva protiv Italije.

Neutralni vojni stručnjak o položaju talijanske vojske.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Basel, 23. novembra.

O položaju talijanske vojske piše pukovnik Egli u „Baseler Nachrichten“: Izgledi Talijana su vrlo slabi, da sopstvenom snagom uspješno izvedu odbranenu bitku, pošto su tučeni u položajima, koji su za odbranu bili povoljniji. Njihove čete su u jakoj borbi s obe strane Brenne, gdje ih postepeno tamane. Da talijanski front ne propadne sa svim, nužna je žurna jaka pomoć od strane sporazuma. Do sad se još ne zna, u tom će obimu biti ta pomoć. Do sad navedeni brojevi smiješno su maleni. Izvjesno je, da nekoliko divizija nije dovoljno, već da mora biti nekoliko stotina hiljada ljudi, da bi nastao obrt u korist sporazuma. Odlazak tolike borbene sile s odgovara-

jućom artiljerijom svakako bi znatno oslabio francusko-britanski front u Francuskoj, a ne pruža garanciju za konačno uspostavljanje položaja u Italiji.

Talijanska granica ponovo zatvorena.

Kb. Lugano, 23. novembra.

Talijanska granica je večeras ponovo zatvorena.

Grčka.

Kritičan položaj u Grčkoj.

Kb. Amsterdam, 23. novembra.

„Allgemeen Handelsblad“ donosi vijest „Daily Maila“ iz Atine, da je tamo ekonomski položaj kritičan, i da je sve veća glad. Narod je zbog toga ogorčen i priklanja se sve više kraljevji stranci. Jedna varnica bi bila dovoljna, da puno bare baruta dovede do eksplozije.

Najnovije brzojavne vijesti.

Ponovo zatvaranje švajcarske granice.

Kb. Bern, 23. novembra.

Francuska granica je u četvrtak u 7 sati uveče ponovo zatvorena.

Poklič za jedinstveni — finansijski front.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 23. novembra.

Kako je posljednjih nedjelja tečaj talijanskog novca jako pao kako na neutralnim novčanim trgovinama tako i u Londonu i Parizu, to je Luzzatti pustio u talijanskim listovima članke, u kojima se zahtijeva i finansijski jedinstveni front sporazumnih sila.

Izborna reforma u Hrvatskoj.

Kako smo već juče javili, podnesena je hrvatskom saboru osnova izborne reforme, koja je dobila i kraljevu predankciju. Osnova je dodijeljena posebnom odboru od 15 lica, koji će ju pretresti, a onda će doći pred plenum. Donosimo ukratko glavna načela nove izborne reforme.

Izborni kotari.

Izbornih kotara biće u buduću 122. Kotar 121. i 122. otpada, kako se može vidjeti na Rijeku i okolica Rijeke. Zagreb imaće pet kotareva.

Svaki se kotar može razdijeliti u potrebni broj birališta kako će to odrediti sabor. U gradovima Zagrebu, Osijeku, Varaždinu i Zemunu ne će biti birališta, nego izbornih povjerenstva za svakih 1500 izbornika.

Aktivno izborno pravo.

Aktivno izborno pravo ima svaka muška osoba, koja je zavičajna u kojoj opštini Hrvatske i Slavonije, ako je navršila 24. godinu, ubilježena u izbornu listinu, i ako nije od izbornog prava isključena, i izuzeta. Iznimku čine i opet zajednički činovnici i namještenici, i onih državnih željeznica, ako i nisu zavičajnici Hrvatske.

Isključeni su od aktivnog prava: 1. koji nisu samostalni; 2. koji uživaju ubogarsku potporu od države ili opštine. Zakonska osnova tačno navadja što se ima smatrati ubogarskom potporom; 3. koji su pod stečajem, do dovršenja stečaja; 4. koji su kažnjeni radi kažnjivog čina, s kojim je skopčan gubitak izbornog prava.

Izuzeti su od aktivnog izbornog prava svi, koji su trajno ili privremeno u aktivnoj vojnoj službi. Nadalje momčad redarstva i javnih vojnički organizovanih straža. Nu ako su voj-

ničke osobe samo pod oružjem uslijed zakonite obveze na vojne vježbe ili uslijed mobilizacije, nisu izuzeti od aktivnog izbornog prava, ali ga ne mogu izvršiti. Svaki izbornik imade samo jedan glas, a izborno se pravo neposredno vrši, nu samo ako je izbornik pravomoćno unesen u izbornu listinu. Svaki izbornik može biti unesen samo u jednu izbornu listinu.

Pasivno izborno pravo.

Za saborskog se poslanika može izabrati samo ona ličnost, koja je najmanje 5 godina zavičajna u kojoj opštini kraljevine Hrvatske i Slavonije, posjeduje aktivno izborno pravo i od istoga nije isključena, koja stalno stanuje na teritoriji kraljevine Hrvatske i Slavonije, a znače čitati i pisati, a govori hrvatski ili srpski jezik. Pasivno je izborno pravo time isključeno, ako tko nije unesen u izbornu listinu. Zakon onda navodi one osobe, koje ne mogu biti izabrane, u čemu se u glavnom slaže sa dosadanjim odredbama.

Izborne listine.

Izborne su listine, u koje se unesaju izbornici, stalne i imadu se svake godine ispraviti. Sastaviti ih imaju gradska poglavarstva i opštinski uredi i to za 90 dana od dana proglašenja ovoga zakona. Reklamacije imadu se usmeno ili pismeno predati, a rješavaju ih u gradovima povjerenstva od načelnika i dvojice gradskih zastupnika, a u seoskim opštinama povjerenstvo, koje se sastoji od izaslanika sreske oblasti i dvojice opštinskih odbornika. Protiv odredba reklamacionog povjerenstva može reklamant ili osoba, koje se odluka tiče uložiti priziv na stol sedmorice, koji odlučuju o prizivu u senatu od trojice članova. Revizija izbornih listina imade se svake godine obaviti od 1. do 31. januara.

Pripreme za izbor.

Izbor se poslanika obavlja na temelju izbornih listina, kako su ustanovljene početkom godine, nu bude li izbor prvih pet mjeseci, obavlja se po listinama prijašnje godine. Vlada određuje dan izbora u svakom kotaru kao i dan užeg izbora i to tako, da će se izbor obaviti najmanje 10 dana prije sastanka sabora. Uži se izbor obavlja 8 dana iza prvog izbora. Izbori se imadu raspisati u službenom listu najmanje 4 dana prije početka izbora.

Izborom ravna u svakom izbornom kotaru dvojako povjerenstvo. Jedno na biralištima koje skuplja glasove birača izbornika, koji imadu pred njim glasovati i ustanoviti koliko je pravovrijednih glasova predata i izborna komisija, koja imade zadatak ustanoviti rezultat izbora za čitavi kotar.

Članovi prvog povjerenstva takođe su članovi izbornog povjerenstva za čitavi kotar.

Izborni čin.

Na dan izbora započinje izbor u 8 sati u jutro konstituisanjem povjerenstva. Na to imadu izbornici označiti svoje pouzdanike i to, tako, da 15 izbornika tog birališta imadu označiti jednu osobu. Više od 6 pouzdanika ne smije biti. Najkasnije u 9 sati prije podne imade započeti glasanje. Ponajprije glasaju članovi povjerenstva, nakon česa se čitaju alfabetičkim redom izbornici, najkasnije do 3 sata poslije podne a nakon toga mogu izbornici glasovati onako kako pridolaze. Glasuje se glasovnicama, na kojima je ime osobe, za koju se glasuje, napisano ili natiskano. Svaki izbornik dobije od povjerenstva omet s kojim odlazi u

odjeljeni jedan prostor izbornog lokala, gdje ga niko ne može vidjeti i ondje meće glasovnicu u omet, zatvoriti omet i vraća se pred povjerenstvo. Ovdje imade dokazati svoj identitet i predati omet i baciti ga u žaru. Ne može li koji izbornik radi tjelesnih mana sam glasovnicu metnuti u omet i ista zatvoriti može pozvati jednog pouzdanika da mu pomogne.

Ometi imadu biti iz neposrednog papira jednaki u čitavoj zemlji i providjeni uredovnim pečatom. Glasanje traje do 4 sata poslije podne. Nema li u to doba u izbornom lokalu ni jednog izbornika, koji još želi glasovati, zaključiti će izborni čin. Imade li ali izbornika, imade se izbor nastaviti tako dugo, dok nisu svi, koji žele glasovati obavili. Nu najkasnije do 6 sati imade se glasanje zaključiti. Sad će se sastaviti zapisnik i predsjedniku povjerenstva predati taj zapisnik sa listinama izbornika i sa svim predanim ometima, koje će to sve opet staviti u jedan omet i zapečatiti.

Izborno se povjerenstvo za čitavi kotar sastaje naredni dan na mjestu prvoga birališta. Zastupanju izbornog povjerenstva mogu prisustvovati članovi birališnih povjerenstva cijeloga birališta, a ostalima je pristup zabranjen.

Izabranim se poslanikom smatra ona osoba, koja je dobila većinu svijua u izbornom kotaru predanih pravovrijednih glasova. Izborna je komisija samo ovlaštena ustanoviti konačni rezultat izbora, a nije ovlaštena ispitati, da li izabrana osoba i faktično može biti izabrana. Rezultat izbora imade predsjednik izborne komisije javno proglasiti.

Traže se:

Društvo Crvenoga Krsta u c. i k. VGG/S., poziva radi primanja novca niže imenovana lica, ako su u Beogradu da se javi lično sa legitimacijom (prijavnom listom) inače da pošlu tačnu adresu i označe najbližu poštu koja prima novac upućicom.

I. g. Tomomru Petronijeviću, čl. glavnog odbora društva crvenoga krsta u c. i k. VGG/S. u radnji gg. Radović & komp., Beograd, Saborna ul. 19, svakog radnog dana od 2—4 sata po podne.

- Broj 4247 Aekata Draga udova; 4248 Aćimović Mileva, učenica; 4252 Ajdacić Kostja, nadzorn. fabr. duvana; 4260 Ajdacić Petar, raden. fabr. duvana; 4261 Akcentijević Ljubomir, carin. revizor u penz.; 4263 Aleksić Dušan, čin. državni računovod.; 4248 Aleksić Kuzman J., opština. pisar, M. Ivanča; 4155 Aleksić Stamenka udova i deca Tome, V. Ivanča; 4262 Aleksijević Miljko, carin. revizor; 4245 Amodaj Rebeka čerka pošt. Morica Amodaja, stolara; 4244 Amodaj Rebeka rođena Mašijah; 4246 Amodaj Soka rođena Hajon; 4511 Andonović Stana, Kr. Aleksandra 61; 4264 Andjelčić Mileva udova penzionera; 4137 Andjelković Gavraj, žel. čin.; 4265 Andjelković Milava, čin. min. fin.; 4167 Antić Marina udova i deca Radoja, Vinča; 4266 Antonijević Jovan, sres. kapet. u penz.; 4515 Antonović Angelina, Dragučević 42; 4136 Arandjelović Damjan, Grocka; 4267 Atanacković Milovan, sekret. u penz.; 4524 Avramović Angelina, udova Milutina, Grocka; 4258 Avramović Nastas, nadz. fabr. duvana;

Broj 4145 Babić Dušanka, udova M...

- Broj 4268 Badnjevac Mileva Svelot., pores. čin., Stepojevac; 4271 Badžević Nikola, učit. gimnazije, Kumarnovo; 4269 Bajčić Milan, čin. u penz.; 4223 Bakalović Milan invalid, R panj; 4270 Balugdžić Katarina, čin. minist. narod. priv., Zorina 94; 4272 Belopavlić Gligorije, sres. kapet. u penz.; 4273 Berić Gjordje, posluž. min. fin.; 4192 Blagojević Milan, Gružanska 10; 4225 Blaznavac Perunika, Brajkovac; 4274 Bogdanović Ilija, pošt. posluž., Leštane; 4276 Bojčić Jekta, raden. markarnice; 4195 Bošković Nikola, materij. deca, Laudanova 98; 4505 Božnović Katarina, Kolorska 24; 4278 Bračinac Lazar, čin. pošte u penz.; 4512 Brjinač Kostja, Vidinska 65; 4280 Brzaković Milen, posluž. univerz.; 4281 Buričić Dimitrije, sres. ekonom u penz.;

Broj 4469 Cvetanović Čedomir, posluž. min. fin., 4163 Cvetković Milena udova i deca Zivote, Rogaća;

Broj 4491 Čohadžić D. Nikola, čin. pores. odjel., Prština; 4527 Čuturić Petra porodica, bakalin, Mokroluška 16;

- Broj 4101 Dabor Stanka-Anka udova Mihajla, Bulbulder ul. 1; 4474 Davidović Nedeljko, posluž. pores. odjel., Nova Varoš; 1699 Denić Vitomir, ujak Jelice Bogalincević, učitelj, iz Velesa; 4294 Desić Milan, čin. carina; 4295 Dimitrijević Dragut., posluž. monop.; 4296 Dimitrijević Gjordje sres. kapet. u penz.; 4297 Dimitrijević Jovan, nadzorn. fabr. duv.; 4189 Dinić Aleksandar, Smiljan 6a 5; 4184 Dinić Anka, Pop Lukina 10; 4299 Dobrić Marko, posluž. skupštine, Staro Crkvena 50; 4300 Dragutinović Jelena, čin. monop.; 4302 Dundjerski Mihajlo, čin. monop.; 4475 Dunić Vujica, posluž. pores. odjel., Ljubostinja kod Trstenika;

vao, kad bi sada ovdje vidio nju? Kad bi došla da te posjeti?"

— Ona ovdje kod mene? Da me vidi? Ta šta ti to govoriš? — zbunjeno ga prekidoh.

„Ne uznemiruj se ništa, okreni se i pogledaj na vrata. Ne vidiš, zar, da je to ona? Došla je, čula da si teško bolestan, pa je htjela da te posjeti. Što je ne pozdraviš? Što je tako gledaš? Ta to je ona, koju ti toliko voliš... ili zar je ne voliš više?“

I odista: pored zatvorenih vrata stajali ste vi, nijemi, nepokretni kao kip. Lako ljetno odijelo davalo je neku svježinu cijeloj vašoj pojavi, tako da od divljenja nijesam mogao riječi progovoriti. Bi mi odjedared neprijatno. Vi ste tako predstavljali život, a došli ste ovamo u — sobu smrti! Počeo sam u sebi negodovati protiv svoga druga, što vas je doveo. On nije očigledno mislio na to, kakav će utisak učiniti na vas pogled na živog mrtvaca...

Ali gle, vi se nijeste uplašili, niti okrenuli od mene. Vi ste me prijatno oslovili i počeli se smjerno približavati mojoj postelji.

„Kako vam je? ... otkad vas već nijesam vidjela,“ zadržao je vaš glas. — A da li ste kada zaželjeli da me vidite? I da li biste se obradovali, kad bih ja ozdravio? — promućao sam nekako sav zbunjen.

„O da, veoma. Sada naročito želim, da ozdravite.“

— Kako to? Ne razumijem vas... Ali da, ja sam na samrti, pa ste htjeli, da mi date posljednju zabludu. — „Zašto tako govorite? Jeste, ja sam bila nemila prema vama, to je istina. Ja sam vam pričinjala patnju, ali ne iz

zlobe, ne iz oholosti, nego zato, što nijesam mogla da vam vjerujem. Mislija sam, da tamo nema ljubavi, gdje se riječima ne iskazuje. Sada mislim drukčije. Ja bih bila djevojka bez srca i duše, kad bih i dalje sumnjala u vas, i kad vam ne bih od srca željela, da vas opet vidim potpuno zdrava.“

Govorili ste tako plaho, a tako ubjedljivo, da sam zadržavši dohvatio vašu ruku i teškom mukom promućao nešto, što bi trebalo da bude neko zahvaljivanje.

Čvrsto sam držao vašu ruku u svojoj ne znam ni sam kako dugo... Kad sam vam pogledao u oči, one se ovlaziše, a na moju ruku kanu jedna vaša vrela suza...

Trgao sam se iza-sna... Vjerujte mi, da želim, što nijesam umro, — moj san bi bio ljepši... ljepši možda nego java...

Gle, ja tek sada primjećujem, da sam odavna prestao da se smijem, a mislio sam, da čemo se zajednički smijati...

A vi? Jeste li se smijali? Molim vas, kažite mi, dali ste se vi do kraja smijali? ...

Dar za dar.

Priča iz naroda.

U jednome selu bio je lijep Broj kuća i seljaka. Kako je selo bilo preveliko, činilo je samo za opštinu. Prvi je u opštinu bio naravno glavar i imao je vrlo mačljiva susjeda radnika. Susjed je obradivao vazda u pravo vrijeme svoju njivu, koja mu bijaše neda'leko sela, a u njivo zemlja plaho rodna. Njiva se

svidjela glavaru, i ne li mu bilo mrsko kad bi kako god mogla biti njegova.

Jedne godine susjed glavarev zasije njivu samom rotkvom. Desila se nešto neoborna godina, izdao sav usjev osim jednoga zrna. Iz onoga se zrna razvila rotkva, kakvu ne bi mogao gazda snivati ni u snu. Kad ju je iskopao, gledao je pred sobom čudo nevidjeno: rotkva je bila golema kao osrednje burence. Uprti je gazda na rame i donese je kući. Mislio je i mislio, što li će radi i s onikom rotkvom, pa se domislio, da će je odnijeti kralju na dar. Druže mu je bilo učiniti to, nego je kod kuće pojesti s kućnom čeljadi. Jednoga se lijepoga dana zametne on svojom rotkvom, pa hajd ravno u prijestonici svome kralju. Kad je došao u dvor, dočekaju ga kraljevske sluge i dvoranu i pitaju ga, što je došao i šta hoće. Seljak im каза, kako je došao vidjeti kralja i dati mu dar, koji mu je domo. Dvoranin mu rekoše, neka spusti dar s ledja na tle, a jedan će od njih javiti kralju, ko je došao i s čim. Tako je i bilo. Seljak spusti rotkvu i malo pričekao, dok evo i kralja k njemu, ide za dvoraninom. Kralj stane pred seljaka, a on se duboko pokloni i prozbori:

„Kralju, gospodaru, ova je rotkva rod moje njive, mojih zulteva i znoja, pa sam ti je donio na dar“. Kralj zahvali seljaku, pokuca ga po ramenu i naredi dvoranima, da prime rotkvu, te da je ostave na zgodnu mjestu, kako će se moći što dalje održati i stokome pokazivati kao rijetko i prelijeto čudo. Dvoranin to odmah i učiniše. Na to dozove k sebi prvog svoga doglavljenika i reče mu:

„Ovome momo podaniku i veoma radinomu težaku pribavi i podaj odmah kao uzdarje od njegova kralja: kola, plug, jaram i dva što mogu biti bolja vola.

Jednom riječi podaj mu sve, što mu je potrebno za oranje“. Rekar to kralj, osmjehnu se na seljaka i ode. Doglavljenik izvrši kraljevu zapovijed: časom bi sve u redu pribavljeno i predano seljaku. Ko li veseliji sada od njega! Složi polagano pred dvorom stvari u kola, upregne volove, sjedne i on pa potjera kući. Došavši, stane radostan pripovijedati po selu, šta je i kako je bilo. —

Glavaru nije kazivao baš on glavom, već je to glavar čuo od drugih, pa se snebivao od čuda, šta je kralj dao za jednu rotkvu! „Kad je kralj toliko dao za jednu rotkvu“, pomisli u sebi glavar. „A koliko bi i šta bi on dao meni, kad bi mu ja odnio na poklon zbilja kakav lijep kraljevski dar“. Ne promišljajući se dugo, naredi on lijepo kočije sa dva vilena konja i odveze u prijestonicu na poklon kralju. Doček i sve ostalo u dvoru bješe mu kao i njegovu susjedu, samo što pri raširanu reče svome doglavljeniku kralj: „Ovaj moj podanik donio je meni osobito lijep dar, pa s toga i ja njemu trebam dati što osobito. Ja odlazim, a ti, doglavljeniče, zapovjedi slugama, neka iznesu onu rotkvu, pa je podaj ovome čovjeku“. Kralj ode, a zapovijed bi izvršena.

Ugledavši glavar rotkvu, plaho se nadje u čudu i sjeti se pripovijedanja po selu, te da će ovo biti rotkva s njive njegova susjeda. Ne bi je baš draga srca primio, da je smio ne primiti, ali se treba kraljevoj želji pokoriti i primiti što daje. Primi dakle rotkvu i odnese kući ne kazivajući, kad je došao, nikome ništa. Osvetile su mu se zavisti i lakomost, kako je i zaslužio.

DZ.
Broj 4205 Džimić Agnija, Kosanićev venac 9;

E.
Broj 3212 Elizarević Ašer, posluž. min. fin., Resavska 45;

F.
Broj 4463 Filipović Petar, nalz. monopola;

G.
Broj 4522 Gajić Ivan, Sremčica; 4287 Gavrilović Jovan, pošt. kondukt. u penz.; 4288 Gavrilović Miloš, revizor carin.; 4106 Gavrilović Stanija udova i deca Milovana Z., Pinosava; 4103 Gavrilović Zivana udova Mihajla, Pinosava; 4161 Glavinčić Natalija J., u kući Andreja H. Petrovića, Grocka; 4289 Gligorićević Milosava, čin. min. fin.; 4291 Grujić Mihajla porodica, faktora, Pop Lukina 19; 4200 Grujić Vojislava porodica, magacionar, Pop Lukina 19; 4292 Gudović Milica, čin. min. fin.;

Gl.
Broj 4501 Gjermanović Zorka Jovana, Cara Uroša 47; 4209 Gjoikić Ružica, Miletina 61; 4303 Gjorgjević Božidar, faktor držav. štamp.; 4304 Gjorgjević Gaja, križak duvana; 4305 Gjorgjević Jovan, posluž. II. gina.; 4307 Gjorgjević Mihajlo, čin. monop.; 4233 i 4308 Gjorgjević Ruža Jovana, prof., Niš, Nišavska 3; 4112 Gjorgjević Spasenija udova i deca Ilije, M. Požarevac; 4089 Gjurčić Ivanka udova i deca Dimitrija, Nomenikuda; 4309 Gjurčić Milan, posluž. min. pravde; 4310 Gjurčić Pavle, posluž. naročite skupštine; 4110 Gjurčić Stana majka Zivana M., V. Moštanica; 4311 Gjurčić Jevrem, čin. monop.;

Il.
Broj 4465 Hadžić Olga, raden. markarnice, Staro Crkvena 11; 4203 Hofmannović Pavle, Ratarska 12; 4508 Hristić Draga, Ružina 41; 4467 Hrajiček Andra, reviz. carin.; 4468 Huter Jovan, činovnik. carin.;

I.
Broj 4320 Ignjatović Ljuba, križak duvana; 4321 Ilić Drag., knjigov. u penz.; 4509 Ilić Kosara, Uska 9; 4322 i 4254 Ilić Milovan, predsedn. suda, Nova Varoš; 4504 Ilić-Misković Jelica, Pop Lukina 4; 4095 i 4173 Ilić Pavlija udova i deca Dragica Dragutina, Ripanj; 4323 Ilić M. Petra porodica, prof., Skenderbegova 23; 4318 Ivanović Miloš, posluž. min. fin.; 4188 Ivić Stana, Suška 7;

Grad i okolica.

Dnevni kalendar.
Danas je subota 24. novembra, po starom 11. novembra. — Rimokatolički: Ivan od Križa; pravoslavni: St. Dečanski, kralj srpski.
Casnička i činovnička kasina otvorena je do 12 sati noći.
C. i k. vojnički dom: Citonica, soba za pisanje i igranje, kantina. Otvoreno od 7 sati izjutra do 9 sati uveče. Slobodan pristup svakome vojniku.
Beogradski orkestrum u zimskom pozorištu, prije Boulevarda: Pečetak predstave u 8:30 uveče.
Kinematografi: Vojni kino u Kralja Milana ulici 56 (Koloseum): U 6 sati uveče predstava za vojnike, a u 8:30 sati uveče predstava za časnike. — C. i k. gradjanski kino na Terazijama br. 27 (Paris): U 6 sati uveče predstava za gradjanstvo.
Posljednji električni voz za Topčider kreće od sponkama u 7:30 uveče, a iz Topčidera za Beograd u 8 sati uveče, a nedjeljom u 11 sati noću.
Noćna služba u ljekarnama: U sednici od 18. do uključivo 24. novembra obavljaju noćnu službu u Beogradu ove ljekarne: Dr. Panić, Saborna ulica 77; Nikolić, Bitoljska 2; Crveni Krst, Beogradska ulica 2.
Red vožnje parobroda iz Beograda u Zemun: 7, 8, 9, 10, 11 i 12 sati prije podne; 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 sati poslije podne. Iz Zemuna za Beograd: 6:30, 7:30, 8:30, 9:30, 10:30 i 11:30 pr. podne; 1:30, 2:30, 3:30, 4:30, 5:30, 6:30 i 7:30 posli. podne. — Iz Zemun u Pančevcu: u 6 sati ujutro i u 12 sati u podne. — Iz Pančevca u Zemun: U 8:30 sati prije podne i 3 sata poslije podne. — Ladja, koja vozi između Zemuna i Pančevca i obratno ne pristaje u Beogradu. — Brodarski saobraćaj Sabac-Smederevo. Polazak iz Beograda za Sabac: silidom u subotu u 7:30 sati ujutro; iz Sapca za Beograd: četvrtkom i nedjeljom u 7 s. u jutro; iz Beograda za Smederevo: četvrtkom i nedjeljom u 3 sata poslije podne; iz Smedereva za Beograd: utorkom i petkom u 8 sati ujutro. — Brodarski saobraćaj između Beograda i Budimpešte: Brod iz Beograda za Budimpeštu kreće svakoga dana u 5 sati izjutra; brod stize u Budimpeštu drugoga dana u 5:30 sata poslije podne. — Iz Budimpešte za Beograd kreće brod svakoga dana u 8 sati prije podne; u Beograd stize taj brod drugoga dana u 7:20 sati poslije podne. — Brodarski saobraćaj između Zemuna i Szegeda: Odlazak iz Zemuna prema Titulu, Szegedu: U ponedjeljak i četvrtak u 12 sati u podne. Dolazak u Szeged: U utorku i petak u 1 sat poslije podne. — Odlazak iz Szegeda prema Titulu i Zemun: U srijedu i nedjelju u 6 sati u jutro. Dolazak u Zemun: U srijedu i nedjelju u 6:40 sati uveče.
Kretanje parobroda za vojnike. Odlazak iz Zemuna i Beograda u Oršovu svakoga ponedjeljka, srijede i subote. Odlazak iz Beograda u 5 sati izjutra, dolazak u Oršovu u 3 sata i 10 minuta poslije podne. Iz Oršove u Zemun i Beograd svake nedjelje, utorka i četvrtka, odlazak iz Oršove u 5 sati izjutra, dolazak u Beograd u 8:30 sati u večer.
Botanička bašta. Otvorena utorkom, četvrtkom, nedjeljom i praznicima.
Posjet bolesnika u bolnicama: U bolnici „Brčko“: od 2—4 sata poslije podne. U bolnici „Brin“: od 9:30—12 sati prije podne i od 2—4 sata poslije podne. — U c. i k. gradjanskoj bolnici: u utorku, četvrtak i nedjelju od 1—3 poslije podne.
Kućna bolnica: Posjeta nije dozvoljena. Obavještenja o bolesnicima dnevno od 11 do 12 sati prije podne na ulazu u baštu bolničke zgrade sa strane Vidinske ulice.

Vojno parno toplo kupatilo u Car Dušanovoj ulici. — I. Kupatilo u kadama: a) Za vojne osobe otvoreno radnim danima od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — b) Za gradjanstvo radnim danima od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 9 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — 2. Parno kupatilo za časnike i njima ravne činovnike otvoreno je utorkom, srijedom, petkom i subotom od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — Za gradjane muškog pola otvoreno je parno kupatilo ponedjeljkom i četvrtkom (ako u te dane ne pada kakav praznik) od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne. — Časnicima i njima ravnim činovnicima stoji na volju da se služe parnim kupatilom i u dane određene za gradjanstvo (ponedjeljkom i četvrtkom). Blagajna se zatvara radnim danima u 12 1/2 sati, a nedjeljom i praznicima u 12 sati u podne.

Rimokatolička služba Božja.
U nedjelju 25. novembra biće: I. U Konaku u 8 sati molitva na njemačkom i srpsko-hrvatskom jeziku i sv. misa za c. i k. i carsko-njemačko vojništvo, a u 10 sati prije podne talijanska propovijed i sv. misa za talijanske ratne zarobljenike.
II. U župnoj crkvi u 8 sati izjutra sv. misa za školsku djecu, a u 10 sati prije podne njemačka propovijed sa svečanom službom, u 4 sata poslije podne litanija.

Protestantsko bogoslužje.
U nedjelju 25. novembra biće bogoslužje u evangeličkoj crkvi u Vuka Karadžića ulici u 9 sati prije podne na magjarskom, a u 10 sati na njemačkom jeziku.

Istorijski kalendar.
Na današnji dan, 24. novembra 1572. god. umro je u Edinburgu škotski reformator John Knox (izg.: Noks), koji je najviše doprinio širenju protestantizma u Škotskoj. Rodjen 1513. godine (po nekim 1515. godine) u Gifford Gate-u, bio je 1551. godine dvorski sveštenik engleskog kralja Edvarda, vrativši se u Škotsku, morao je pobjeći u Švajcarsku poslije stupanja na prijestolje Marije Stuartove, koja je u zemlji uvela strogo kalcijčki režim. No vrativši se 1559. godine u Škotsku, živio je radio za uvođenje protestantske (presbiterijanske) crkve i učestvovao je u zlaćivanju Marije Stuartove, čija je Noćna tragična sudbina poznata. — 24. novembra 1632. godine rođen je u Amsterdamu u Holandiji znameniti fizičar Baruh de Spinoza. Spinozin roditelj bio je portugalski jevrej, čiji su se preteci po njihovom proćerivanju iz Portugalijske bili nastanili u Holandiji, ali je on sam dočimje isključen iz njegove vjerske zajednice. 1660. godine proćerjan je čak i iz rodnog mjesta, pa se u Haagu morao izdvajati kao zarobljenik (općičar). Po svojim filozofskim pogledima Spinoza je bio panteista. Njegova su najveća politička djela „Ethica“ i „Tractatus politicus“. — 24. novembra 1713. godine rođen se u Clonmellu u Irskoj znameniti engleski humorista Lawrence Sterne. Po zanimanju bio je sveštenik. Najpoznatija su mu djela „Sentimental journey“ („Sentimentalno pulovanje“), „Tristram Shandy“ i drugo. Umro je 18. mara 1768. godine u Londonu. — 24. novembra 1799. godine umro je u Zadru nadbiskup i slavni učesnik Ivan Stratić. — 24. novembra 1801. rođen je u Weimaru književnik i skupljač narodnih umotvorina Ludwig Bechstein. Pored romana i novela pisao je naročito basne i gatke, većinom prema narodnim umotvorinama. Poznata je njegova „Thüringisches Sagenbuch“ („Zbirka Thüringijskih Basana“). — 24. novembra 1844. godine rođen je u Heidelbergu čuveni medicinar Friedrich Jolly, profesor psihijatrije na berlinskom univerzitetu. Najpoznatija su mu djela „Histerija i hipohondrija“ i „Zabluda i ludilo“. — 24. novembra 1860. godine jedan je od najznamenitijih dana u istoriji razvika hrvatske pozornice. Toga dana održana je u nekadanjoj pozorišnoj dvorani, u dočasnjoj općinskoj vijećnici (gradskom magistratu) ona znamenita njemačka predstava drame „Peter v. Szapary“ od Charlotte Birch Pfeifferove, na kojoj je zagrebačka publika burnim demonstracijama zahijevala predstave na svom materinjem jeziku. To humo veće može se reći da je bilo rođen-dan današnjeg hrvatskog pozorišta. Do duše i prije 1860. god. u Zagrebu su se priredjivale predstave i na hrvatsko-srpskom jeziku. Pored lokalnih tupa gostovalo je više puta s uspjehom i srpsko-novosadsko pozorište u glavnom gradu Hrvatske. Zagreb na ime prvih decenija XIX. vijeka nije imao svoje stalne pozorišne trupe, već su se, kao što je to još danas velikim dijelom slučaj u Italiji, nizalo jedno za drugim gostovanja pojedinih trupa, do duše većinom na stranu jezicima, najviše na njemačkom i na talijanskom. Pokušaji, koji su u više maha činjeni (tako n. pr. za vrijeme bana Jelačića) da se osnuje stalna hrvatska pozornica, nisu imali uspjeha zbog tadašnjih općih prilika. Tako je u jesen 1860. godine pozorišni prećuzimac Branbilla dobio koncesiju za niz pozorišnih predstava. On se bio obavezao, da pored njemačkih i talijanskih predstava u izvjesnim razmacima izvodi i po neku hrvatsku stvar, ali to obećanje nije održao, zbog čega je

među zagrebačkom publikom nastajalo sve veće ogorčenje, koje je najzad našlo svog izliva na prećstavi komada „Petar v. Szapary“ u veće 24. novembra. Tada su slušaoci odmah u početku komada burnim usklicama prekidali glumce, tražeći predstave na svom materinjem jeziku. „Hrvatski!“, „hrvatski!“ orilo se sa svih strana. Među demonstrantima naročito su se odlikovali „juratuši“, kako su ih zvali — slušaoci tadašnje zagrebačke pravničke akademije. Kada demonstracije dostiгоше svoj vrhunac, predstava bude prekinuta, a na pozornici se pojavi čuveni hrvatski glumac Lesić (koji je kao mnogi drugi dočimje slavni predstavnik „Hrvatskog kazališta“, na pr. Mandrović i drugi igrao u toj njemačkoj trupi) i saopšti svijetu, da će odmah sutrašnja, kao i sve dalje predstave biti hrvatske. Odmah tilh dana može se reći, da su se pojavili prvi začeci današnjeg „Hrvatskog kazališta“.

Crkva Svetog Marka — za sirotinju.

Crkva Svetog Marka, na Starom Groblju, poslala je sirotinjskom odeljenju opštine grada Beograda svotu od 27.50 kruna, koje je dobila na tās za vrijeme bogoslužjenja, kao svoj prilog za sirotinju beogradsku.

Pažnja gradjanstvu.

Gradjanstvo se upozorava u svom vlastitom interesu, da je odredba srpskoga zakona o taksama, po kojoj molbe, koje nijesu nikako snabdjevenc taksenim markama ili pak taksenom markom suviše male vrijednosti, ostala na snazi u toliko, što se molbe, na kojima nema nikakvih taksenih maraka, uopšte ne će uzimati u postupak, tako da je izlišno ma šta dalje prećuzimati ili pitati po njima. U slučaju pak, da je zalijepljena takseni marka u manjoj od propisane vrijednosti, molioć će biti izvješten o tome da njegova molba ne će biti uzeta u postupak dokle god ne bude položio određenu razliku.

Da se javi opštini.

Hristina Dimitrijević, koja je nekad stanovala u Niskoj ulici broj 25, potrebno je da se javi radi izvješnog saopštenja tajništvu opštine grada Beograda.

Sjednica proćstorskog savjeta ženske gimnazije u Beogradu.

Sjednica profesorskog savjeta ženske gimnazije biće u 8 sati prije podne 25. novembra u školskoj zgradi, Zorina ulica br. 55. Ovim se pozivaju svi gg. nastavnici da dodju na ovu sjednicu.

Javna prodaja.

Danas prije podne u 9 sati izložiće se, po odluci starateljskog suda, javnoj prodaji zaostavština pok. Danice Pavković, u njenom stanu u Ružinoj ulici broj 40, na koju se kupci pozivaju.

Privredna budućnost Srbije.

Ma kako da je velika privredna šteta, koju je Srbija zbog rata naravno morala prećpiti i ma kako se po zaključku mira njegine političke granice obrazovale, jedno je već sad izvjesno: Srbija će se privredno srazmjerno brže nego ma koja druga država oporaviti, a karakter njenog privrednog sklopa ne će se ni eventualnom izmjenom političkih granica znatno promijeniti. Preduslov, koji nas ovlašćuje na prvu tvrdnju, leži u društvenom sklopu srpskog stanovništva, a drugi je opravdan privrednom jednodolnošću Srbije. Izuzetak u ovome čine donekle samo oni predjeli, koji su pripali Srbiji poslije balkanskog rata i koji se kako u društvenom tako i u privrednom pogledu razlikuju od stare srpske kraljevine.

Društveni sklop Srbije odlikuje se u prvom redu seljačko poljoprivrednim karakterom zemlje. Po srpskoj statistici bavilo se preko 80% stanovništva poljoprivredom, a preko 90% živilo je od nje. Ovi brojevi već sami po sebi određuju privredni karakter Srbije, a podjela zemljišta još tačnije karakteriše društveni sklop stanovništva. Ta podjela bila je po srpskim zvaničnim iskazima ovaka: Od svih posjednika zemlje bilo je onih, koji su imali

do 5 hektara	54.65%
od 5 do 10 hektara	27.55%
od 10 do 20 "	13.87%
od 20 do 30 "	2.60%
od 30 do 40 "	0.73%
od 40 do 50 "	0.29%
od 50 do 100 "	0.23%
od 100 do 200 "	0.02%
preko 300 "	0.003%

Kao što se iz gornjih brojeva vidi, u Srbiji u opšte nema veleposjednika. Srpsko plestvo je naime još u srednjem vijeku pod turskom vladavinom uništeno, a kad se narod u XIX. vijeku oslobodio te vladavine, bijaše u Srbiji samo slobodnih seljaka. No zemlja, koja se nije nalazila u privatnoj svojini, pripala je državi, odnosno, ona je postala opšte „narodno dobro“. Po tome je država upravo jedini veleposjed-

nik i u njenim rukama nalazilo se još i godine 1905, iz koje se datira posljednja poljoprivredna srpska statistika, ne manje od 54.45% ili 2,775,083 hektara od cjelokupne površine stare kraljevine Srbije, koja je iznosila 4,830,260 hektara. Ogromni dio državnog posjeda sastoji se iz zabrana i šuma, jer iznosi preko 40% svekolike površine njezine, ali je on do sad igrao veću ulogu u srpskoj partijskoj politici, nego u privredi Srbije.

Očertane zemljoposjedničke prilike imale su za sljedstvo jednoliki društveni sklop zemlje, ali će taj sklop pri uspostavljanju srpske narodne privrede poslije rata biti od ne malog značaja. Čist seljačko-poljoprivredni karakter zemlje i očusivo društvenih protivnosti do sad su u Srbiji omogućavali tijesno pripajanje svih narodnih sila u odsudnim trenutcima, pa će i u budućnosti olakšati privredno uspostavljanje zemlje. U ovom pogledu kao da će biti od koristi jedna naročita okolnost, čiji se povoljan uticaj već za vrijeme balkanskog rata pokazao. To je podjela rada u srpskoj poljoprivredi uz istodobnu koncentraciju same proizvodnje, kakve omogućava institucija zadruga i moba (medjusobno besplatno potpomaganje u poljoprivrednim poslovima).

O instituciji zadruga postoji već tako velika literatura, da opisivanjem njegine suštine ne moramo izbiže da se bavimo. S gledišta narodne privrede mora se samo na to ukazati, da zadruga pridonosi učvršćivanju i sredjivanju zemljoposjedničkih prilika, jer sprećava s jedne strane raspadanje posjeda zemlje u majušana gazdinstva, a s druge strane i nagomilavanje većih kompleksa u jednoj ruci. Veći broj radničkih snaga, koje su pod upravom jednog poglavice udružene, omogućava bolje iskoristićavanje tih snaga djelishodnom podjelom rada, a ta je podjela naročito kod poljoprivrede, gdje se izvjesni poslovi moraju na vrijeme obaviti, od velike važnosti.

Toj okolnosti kao i disciplini i zajedničkom duhu, koji vladaju u zadrugi, gdje moraju da se zauzimaju jedan za sve i svi za jednog, ima se i pripisati, što srpska poljoprivredna proizvodnja za vrijeme balkanskih ratova, kad je većina ljudi bila na bojištu, u prkos oskudice skoro svake brige od strane vlasti, nije prećpjela veći usrb. Po informacijama, koje je u svoje vrijeme dobio po toj stvari Neumath od srpske vlade i koji je on objavio pod naslovom: „Uspjesi Srbije u balkanskom ratu“ (zvanična statistika za te godine nije izišla) bila je na primjer proizvodnja zrnaste hrane u ratnoj godini 1912. prema mimodobskoj godini 1911. ovaka: Dobiveno je u milijunima metarških cena:

godine	1911.	1912.
pšenice	4.2	4.5
raži	0.4	0.4
ječma	1.5	1.0
ovsa	0.7	0.8
kukuruz	6.5	5.0

S obzirom na vrlo malen autoritet, koji su vlasti u Srbiji kod stanovništva uživale, morao bi se taj rezultat i onda kao odveć povoljan obilježiti, da srpske vlasti nijesu ništa propustile, što bi i za vrijeme rata po mogućstvu u punom toku održalo poljoprivrednu proizvodnju.

Ali taj se rezultat — kao što je već pomenuto — nema toliko da pripise njemama vlasti, koliko zadrugi kao proizvodjačkoj organizaciji. No mnogo je tome pripomogla i medjusobna besplatna ispomoc, koja je u Srbiji i u mirno doba uobićajena i koja se kod Jugoslovena naziva mobom. Naime, dok bi srpski seljak smatrao ispod svoga dostojanstva, da za novac radi kod svoga susjeda, tonda smatra na suprot čitavo selo za svoju dužnost, da svuda ispomogne, gdje se za to pokaže potreba. Taj zajednički rad zadobija sasvim prirodno u danima nužde i oskudice u ratnoj snazi u toliko veću važnost i nije malo podesan, da srpskoj poljoprivredi u velikom obimu pomogne da savlada one poteškoće, koje nastaju poslije rata uslijed oskudice u ratnoj snazi. Najzad, kad se ovome doda, da je i prirodno rastenje stanovništva u Srbiji u sravnjenju s drugim narodima prilično veliko (ono je iznosilo u Srbiji 1.51% prema 0.90% u Ugarskoj u godini 1906), onda izgleda dovoljno jasno, da u Srbiji postoje oni društveni elementi, koji mogu da omoguće brzo privredno oporavljanje u zemlji poslije rata.

No u zadrugi kao društvenoj ustanovi nalazi se i jedan privredni moment, koga pri ocjenjivanju budućeg razvika privrede u Srbiji ne valja podćjenjivati. Zadruga je sa svojim razvijanim smislom za opšte dobro prelaz k individualnoj privredi u toliko, što je ona temelj za lakše razumjevanje poljoprivrednog zadrugarstva, a ovo je opet za srpskog seljaka kod već otpočetog prelaza k trgovačkom privrednom sistemu od toliko većeg značaja, u koliko su nerazvijeni i nepovoljnije poljoprivredne kreditne prilike u Srbiji. Srpski seljak je do skoro bio ne-moćan objekt za iskoristićavanje od strane srpskih banaka i seoskih lihvara, i zadrugarstvu, koje je posljednjih godina počelo da hvata korjena, ima se zahvaliti, što su se prilike u tom pogledu donekle popravile. Zasluga, što je za nekoliko godina moglo da se osnuje preko 1000 poljoprivrednih zadruga — još koncem

prošle godine bilo ih je jedva 1000 — ima se pripisati staroj zadrugnoj ustanovi koja svojim uređjenjem daje seljacima mogućnost, da pravimo shvati zadrugarstvo i njegovu prednost.
Pošto društvena jednolikost stanovništva, kakvu smo je opisali, počiva na privrednoj jednolikosti i pošto cjelokupna zemlja ima izričito seljačko-poljoprivredni karakter, a rat je poljoprivredni najmanje mogao naneti štete, to će Srbija i iz tog razloga pri uspostavljanju svoje narodne privrede imati lakši položaj, nego druge države sa jaćom ili slabijom industrijom. Od strane c. i k. vojne uprave učinice se sve, da se srpska narodna privreda koliko je god moguće još sad uspostavi i dovede u svoj normalni kolosjek.

Posljednje brzojavne vijesti.

RUSKA VRHOVNA KOMANDA PROTIV PRIMIRJA. — RUSKI GLAVNO-KOMANDUJUĆI ZBOS TOGA SMIJENJEN.
Kb. Beč, 23. novembra.

Lenjin je kazacima i mornarima ruske vojske upravio telegrafski proglas, u kojim im saopštava, da je savjet pućkih komesara 20. ov. mj. ruskom glavnomkomandujućem Duhomnu izdao naredjenje, da svim zaraćenim stranama predloži primirje. Glavnomkomandujući Duhomnu, kojemu je ovaj telegram stigao 21. novembra u noć, nije na nj sve do večeri drugoga dana odgovorio. Na to je Lenjin u ime savjeta pućkih komesara zatražio od Duhomnu razjašnjenje. Pošto je ovaj odgovorio izvinjavajući se, naredjeno mu je, da pregovore o primirju smjesla povede. Duhomnu je kategorički odbio, da se ovom naredjenju pokori. Savjet pućkih komesara smjenio je na to Duhomna sa mjesta glavnomkomandujućeg, a novim vrhovnim zapovjednikom imenovao Krilenka. Izgleda, kao da će se Duhomnu ustručavati, da glavnu komandu preć Krilenku.

Kb. Berlin, 23. novembra.

Wolfiv ured javlja: Naredjenje maksimalistićkih vlastodržaca u Petrogradu, da se povedu pregovori u svrhu primirja, prema jednoj je ulvaćenoj bežičnoj depeši sa ruskog fronta odbijeno od glavnomkomandujućeg ruske vojske.

TRAGANJE ZA TAJNIM DOKUMENTIMA U PETROGRADU.

Kb. Stockholm, 23. novembra.
Petrogradska „Izvestija“ javlja, da vlada namjerava Tereščenka i ostale više činovnike primorati, da iskažu, gdje se nalaze tajni ugovori.

REZULTAT PODMORNIČKOG RATA U OKTOBRU.

Kb. Berlin, 23. novembra.
Wolfiv ured javlja: Rezultat podmorničkog rata u oktobru iznosi 674.000 tona, a ukupni rezultat od početka poštrenog podmorničkog rata 7,640.000 tona.

Zvanične objave.

OBJAVA.

Ces. i kr. vojna gubernija je sa naredbom svojim broj odj. 16. 8593/O. A. od 30. X. 1917. naredila, da se imade ispeći komina od groždja, bresaka i venja.

Svaki, ko takve komine ima, dćzan je cijelu kolićinu ces. i kr. finansijskoj straži I. u Beogradu u roku od 8 dana pisмено prijaviti i tamo navesti, da li ju želi sam ispeći. Poslije toga će ova komanda izdati dozvolu za pećenje, koje će pod stalnom finansijskom kontrolom stajati.

Svaki sopstvenik ima pravo na 10 litara besplatno i osim toga 40 litara po plaćenju trošarin, koja iznaša 65 helera od litre 25 gradi (srpski 10) jakosti, a od ljuće 1 K 30 h. Gostioničari dobiju četvrti dio od svoje ispećene rakije, računavši čist alkohol, po plaćenju trošarin od 2 K 60 h.
Ostala kolićina rakije će se morati predati „Ernteverwertungscentrali“ po cijeni od 6 kruna po litru apsolutnog alkohola, to znači 1 litra rakije od 100 (srpski 40) gradi. Za rakiju od breske i venja plaćat će se po kvalitetu, koja cijena će se po predatoj „mustri“ naknadno ustanoviti.

Sa ostatom komine se mogu sviñje raniti, a za oluštenu suvo sjeme groždja plaćat će se 30 kruna za 100 kila.

ERKSPOZITURA PESTANSKE-UGARSKE KOMERCIJALNE BANKE u Beogradu — Knez Mihajlova br. 50.

Specijalno odjelenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima.

Osnovna glavnica i prićuve 232,000,000 kruna. 919

CIJENE OGLASIMA:

Osmisla jednog milimetarskog rečka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
Priposlano: Petina jednog milimetar rečka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
Bilješke: Petina jednog štamparskog rečka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna rječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

CIJENE OGLASIMA:

Osmisla jednog milimetarskog rečka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
Priposlano: Petina jednog milimetar rečka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
Bilješke: Petina jednog štamparskog rečka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna rječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

Doktor
Mihajlović G. Cermanović
specijalista za kožno i venerične bolesti, prima od 1 do 3 po podne u Kralja Aleksandra ulica br. 84 u svako drugo doba u svom stanu Mutapova broj 88. 33727-1

Dentista F. B. Brill
— Beograd —
Mađaronska ulica broj 5, (do pošte)
„Amerik, specijalista“

„ZUBE“ vještačko u zlatu i u kaucuku samo se u ovom ateljeu izrađuju po najboljem originalnom američkom sistemu. Prijam od 8-12 i 2-6.

Kupovine i prodaje.

I-va vrsta drvta
Crab, Cer i Granica, može dobiti ko ima kola i to šumski mezar u Rahovici, Uplatiti Kiosk Slavija Milošević. 33886-2

Ne bacajte tegle od pomade!
Jer iste kupuje po najpovoljnijim cijenama nürnbergska radnja
Solomona L. Mošića
Beograd-Terazija 9. 33886-2

Ženske šešire
ostale novitete jeftino prodaje Salon Sime Lazarevića
Kralj Milana 120 (u dvorištu) 33979-2

Traži se
jedan Pjanino ili klavir pod najam ili na kupnju. Ponude pod „Klavir 640“ administraciji ovog lista. 33975-2

Traže se
profesni čitimi. Ko ima na prodaju neka se obrati administraciji ovog lista pod „Teplije 641.“ 33992-g

namještenja.
Ženska
za sav kućovni posao, da saznamo i kuhari, traži je jedna porodica od dva člana. Stupiti može odmah. Uplatiti Noćaiska ul. 11, I sprat. 33956-3

Traži se sluzavka
za sav posao, plata dobra. Knjazine Ljubice 7. 33925-3

Postaličarski pomoćnik
jedna prodavačica, potrebni su Postaličarici Dušana Todorovića, Beograd, Terazije. 33969-3

Stanovi.
Jedna bolja familija
u Molerovoj ul. Br. 30. primala bi 2 djevojčice za gimnaziju na stan i hranu. Klavir u kući. 33991-4

Izdaje se odmah
eleganтно namještena soba za jednu ili dvije osobe. Osvjetljenje električno. Tramvaj u blizini. Uplatiti u administraciji ovog lista pod „Elegant 639.“ 33974-4

Razno.
Pianino ili klavir
traži se pod najam. Ponude podneti administraciji pod „Pianino 629.“ 33939-5

Traži se
da se jave Tasi Naslasi trgovcu u Jagodini radi prijema novca: Dragutin Popović inavrtid Jagodina Ljubomir Z. Jovanović politički činovnik iz Retkova. 33988-5

Maru Marinković,
(budrovac) učiteljica neka se javi radi prijema novca kod Vlad. Gjordjevića trg. u Mladenovcu. 33985-5

Advokatska kancelarija
Živojina M. Simića
advokata
nalazi se u Pivarskoj, predje četinskog ulici br. 23. Prima od 8-9 prije i od 2-3 sata poslije podne. 33917-5

KORESPONDENCIJA.

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim da me što prije izvijestite, za mogla muža Vladimira Savlića, jer od njega nemam nikakove vijesti. Blagodariti Stojanka Savlićeva, Lisović br. 21, pošta Rajla. 33968-8

Jovanu Premoviću, Ze-neva. Da dostavi Rafajloviću Lozana. Molim potražite mogla sina Borivoja-Boru C. Popovića iz Suševja—Predejana, koji je otišao sa bla-gajnikom IV. kadrovske puk. Kad ga pronadje te dajte mu novca koliko hoće i mene izvijestite, da položim vašoj gospodji. Boru pozdravite da smo svi zdravi i da želimo od njega vijesti. Unaprijed mnogo blagodariti i pozdraviti Cvetko Popović, Predejane. 33974-8

Jovanu Premoviću, Ze-neva. Da dostavi Milutinu Kovačiću, Ze-neva. Molim da izvinite što vam dosadnjajem, velika me muža sa-gonni na to. Od poznatih ne znam koga ima tamo, da bih se mogla obratiti, za vas mi je pisao gospodin Kalman. Gospodin vam je pisao kao i ja i ovom prilikom vas molim da se raspitate o Matji Staniševiću, kapetanu, komandiru samo-stalne ibarske čete III. po-ziva. O Matji ništa ne znam od avgusta prošle godine. U decembru sam dobila 360 leva i od toga doba ništa, ni glasa ni novaca. Pisala sam, javljala se preko novi-na i sve uzalud. Neznam šta da mislim, ja sam u očajanju. Počnem da sum-njam, da li je i živ, kad za dvije godine ni jedne riječi napisao nije. U oskudici sam, gledajte da mi se pošalje što, Matj ako je živ, javite, da sam u Leskovcu i da mi je majka slaba. Neka mi pošalje veću sumu novca, što prije, neka uredno šalje. Vas molim izvijestite me o Matji što skorije. Unaprijed blagodariti i pozdrav-lja vas Darinka M. Staniš-ević, Kableškova ulica 18, Leskovac. 33973-8

Jovanu Premoviću, Ze-neva, da dostavi Stevi Ste-fanoviću, Stockholm. Mili babo! Javljam ti se ponova ovim putem, jer je ipak sigurniji. Vijest, da si malo slab, vrlo nas je uznemirila. Mi te svi molimo, da čuvaš svoje zdravlje, a za nas se ne brini. Mi smo svi zdravi. Od maja t. j. od kad si u Stockholm novac dobivam redovno svakog mjeseca. Od prve pošiljke oko hiljadu kruna do posljednje 662 tačno sam sve dobila. Dje-ca su vrlo zlatna i svakog se dana mole Bogu za svog dragog babajka. Svi te lju-bimo i pozdravljamo, tvoja Draga Stefanović, Knez Mi-letića 49, Beograd. 33971-8

Jovanu Premoviću, Ze-neva, da dostavi Draganu Božoviću, Boulevard, i Vasi Kneževiću. Posredujte molim da mi se što prije pošalje. Bolest 2. godine, ne-mam drva ni obuće. Pomoći nemam. Kredit iscrpljen, pošiljke male i rijetke, od 26 mjeseci, primio samo za 7. Mica zdrava. Gligorije Marković, Gimnazijska ul. br. 24, Beograd. 33966-8

Jovanu Premoviću, Ze-neva. Case 3545 M. B. Na-šim milim i ljubljim: Vo-đislavu A. Vesoviću, sud. p-ukovniku i Selimiru S. Ve-soviću, najsrdačnije čestita-mo krsno ime „svetoga Ni-kolu“, svjetle božićne praz-nike i novu 1918. godinu. Pozdravljaju Jelica A. Ve-sovića i Mara S. Vesovića, Beograd—Sabac, Makenzi-jeva 8. 33972-8

Jovanu Premoviću, Ze-neva. Molim da me što prije izvijestite, za mogla muža Vladimira Savlića, jer od njega nemam nikakove vi-ješt. Blagodariti Stojanka Savlićeva, Lisović br. 21, pošta Rajla. 33968-8

RUDOLF SCHIFNER

Jovanu Premoviću, Ze-neva, za Jovana Gorića, učitelja iz Bara, okrug kra-gujevački. Dragi Jovo, mo-lim te izvijesti me za mogla sina Tadiju S. Jovanovića iz Bara, vojnika XI. puka, 4. čete, 3. bataljun. Molim te odmah me izvijesti šta je sa njim, na čemu su ti biti i vešto blagodariti. Po-zdravljati te Stevan Jova-nović, selo Bare, okrug kragujevački. Sch. 58

Jovanu Premoviću, Ze-neva, za Živojina Todorovića, podnarednika, i velikog mostovskog trenera. Troja porodica u Čupriji zdrava je, ali u oskudici. Novac još nikako nisu pri-mili. Vlada se nalazi u Češkoj. Pozdravljati te teška Stojana Marić, Staničina ul. 18, Kragujevac. Sch. 57

VELIKA DIAMANTSKA MINDJUSA

Izgubljena je 22. ovog mjeseca oko 8 sati u veće na putu od knjižare Ajchsteita idući Knez Mihailovom — Kralja Aleksandra do Hadži Rušimove 21. Umoljava se osoba, koja bude mindjusu našla, da istu uz dobru nagradu preda u redak-ciji ovog lista. 33983

JAVNA ZAHVALA

Smatrano svojom dužnošću da i ovim putem iskažemo našu najpljuhu zahvalnost g. c. i kr. voj-nom ljekaru Dr Jakobčiću, pri car. i kr. rezervnoj bolnici II. Brinn, na požrtvovanom trudu njegovom povodom operacije moje žene. Beograd, novembra 1917. god. Leposava i Bogoljub Simić Irgovac. 33978

Nastavnica bivše srpske gimnazije sprema učenke i učenicke gimnazije i više ženske škole privatno, a tako isto daje časove iz srpskog i francuskog jezika. Za uslove upitati svakog dana od 8 i po do 9 i poslati prije podne. Zorka D. Stan-kojević, Sv. Save ul. 6, desno, parier. 33976-7

Drag. Konjević, Užice.

Jovanu Premoviću, Geneva, da dostavi Radisavu Mi-troviću i Kostu Spasojeviću — Geneva. Dragi Radisave i Kojo, Molim dostavite mojim sinov-cima Borivoju i Milanu slje-deće: Draga djeco Boriko i Milane, evo već četiri mjeseca kako od vas ne dobih izvještaja. Ja i majka mnogo brine-mo za vas, zato javljajte se češće kartama a po mogućstvu i silku pošaljite. Javiće za Mi-loša, Vladu i Stevu, jesu li ti zdravo. Dostavite dolje ime-novanim Andriji Milinkoviću Petru, Miloju Gvozdenu, Ne-djelku, Radomiru, Milanu, Mla-dju i Miloju, Djoku, Sievu i Alempju, Dragiši, Ivku, Ra-doju, Tihomiru Radomiru, O-bradinu i Jolu, Ljubomiru i Dragoljubu Jeremiću, gospod. Nenoviću, Golju, Milošu, Ivan-u i Savi Blagojeviću, Zdrav-ku, Stojki, Srećenu, Milanu, Bogoljubu i Vidiju Jojićima, da su im kućani živi i zdravi, Čiča Đako i Toma pozdrav-ljaju. Molim te Kojo piši kol put. A i vi draga Djeco, sa ostalima javljajte se češće. Po-zdravljati svi ju i vas, vaš otac, pop Jova Tucović iz Duba, okr. Užički. KJ. 279

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva u Užicu.

Objava.
Gradjanski sud C. i K. Okružna Zapovjedništva u Užicu po predmetu zaostavštine Vitora, odnosno Anke Vrećića, iz Drenova, (opština Sirogojno; okrug Užice) oglašava poziv na sva ona lica, — koja od zaostavštine imenovano-umrlih potraživanja imaju, ista da se najdalje do 1. marta 1918. pismeno ili usmeno sa navođenjem dokaza ovome sudu prijave, inače se zaostavština kao zakonsko pripoznatim nasljednicima predata biti. — s čime potraživanja ne prijavljenih poverilaca — osim da su njihova potraživanja zalozom osigurana, mogu iako osnov njihova zadovoljenja izgubiti. Užice 25. oktobra 1917. god. za tačnost, Dr Edmund Gangel m. p. sudski vještik. 986

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva u Užicu.

Objava.
Oglašava se na sva ona lica, koja od zaostavše mase u ratu 1914. poginulog Save Savića iz Gorjana potraživanja imaju, — koju zastupa Nedeljko Milosavljević iz Gorjana kao glavni — i Jerina Savić Imašević, kao spomoćni mase ru-lovaoc, ista, da se prijave najdoeije do 1. marta 1918. kod oauga suda usmeno ili pismeno pod istovremenim podnošenjem za postupak stojićih dokaza; jer po isteku ovoga vremena zaostavština iskazanim nasljednicima predata biti, i time potraži-vanja ne prijavljenih poverilaca mogu iako osnov njihova potraži-vanja zalozom osigurana. Užice 8. novembra 1917. god. za tačnost, Dr Edmund Gangel m. p. sudski vještik. 986

Cojana postavljena kućna obuća!

Ženske i muške u svima veličinama, od 22 do 40 kruna. Ženske, muške i dečije obuće od boks i ševroa, plitke i duboke, dobrog kvaliteta, prepo-ručuje stovarište obuće RADIVOJA SAVIN I DRUG Knez Mihajlova 7 — poruč. „CABA“ Preporučuje se mušterijama da se požure nabaviti čojane kućne obuće dok još veliki izbor traje. 33388

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva Beograd-grad.

Objava.
Nepoznati nasljednici Mihajla Popa iz Beograda, neka se u toku godine jave ovome sudu, jer će u protivnom, ne obzirajući se na njihova potraživanja, doneti odluku. Beograd, 30. oktobra 1917. Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva Beograd-grad. 33863

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva Beograd-grad.

Objava.
Nepoznati nasljednici Mihajla Popa iz Beograda, neka se u toku godine jave ovome sudu, jer će u protivnom, ne obzirajući se na njihova potraživanja, doneti odluku. Beograd, 30. oktobra 1917. Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva Beograd-grad. 33863

Naručite KALENDARE za 1918. god.

U našoj nakladi izašli su sljedeći KALENDARI: BOSANSKI PRIJATELJ, narod. kal. ZEMAN, muslimanski kal. VAKAT, BOSAN. VOJNIČKI KALENDAR Cijena 80 hel. Osim toga čitlicom: SIMO MILUTINOVIC KRAJŠNIK TEŽAK NJIVA GRANČAR Cijena 80 hel. VUK KARADŽIĆ, Vel. narod. kal. K 140 Dobivaju se u svim knjižarama i trafikama III u na-kladnoj knjižari D. & A. KAJON, SARAJEVO Preprodavcima veliki rabat. 987

Katarina Uroša Blagojevića, sa dje-com, moli sve prijatelje svoje i svoga pokojnog muža, da izvole prisustvovati godišnjem parastosu njenog prerano izgubljenog, milog sina i njeznog, vo-ljenog brata

Borivoja U. Blagojevića

čin. ministarstva finansije, koji će biti u Voznesenjskoj Crkvi, u ponedjeljak 26. ov. mjeseca, u 10 sati prije podne. Beograd, novembra 1917. Vojvode Milenka ulica br. 41. 33982

Oglašujte u „Beogragskim Novinama“

Porodica Svet. Botorića, izvještava srodnike i poznanike, da će svom dobrom i nikad nezaboravljenom Svetozaru Botoriću ovd. hotelijeru, davati godišnji pomen, u subotu 24. ov. mjeseca, u 10 sati prije podne, u crkvi sv. Marka na Starom Groblju. Beograd, 21. novembra 1917. god. Kralja Milana ulica 27. Ožalošćeni: supruga Slavka; sin Miloš; kćeri Roksandra i Stanica i ostala rodbina. 33961

Prevelikim bolom i tugom potrešeni, izvještavamo naše srodnike i prijatelje, da je naš mili i nezaboravljeni sin i brat Živorad Maksimović poslije dugogodišnjega teškoga bolovanja u 21. godini ispu-stio svoju napačenu dušu. Sahrana milog nam pokojnika biće u subotu, u 2 sata po podne. Makenzijeva ulica br. 6. Beograd, 23. novembra 1917. god. Ožalošćeni: mati Olga; otac Dr Jovan Maksimović; brat Dobrivoje, student med. sestra Danica; tetka Katica Vučković i Katica Stefanović i ostala familija. 33990

Javljam srodnicima, prijateljima i poznanicima, da ću u subotu 24. nevvembra, u 10 sati prije podne, davati tro-godišnji parastos u Voznesenjskoj Crkvi, svome plemenitom mužu Svetozaru Magdaleniću pukovniku u penziji. Molim srodnike, prijatelje i poznanike, da prisustvuju ovom tužnom pomenu. Stan Kralja Milutina ulica br. 77, Beograd, novembra 1917. Ožalošćena supruga, Ljuba. 33928

Aleksija S. Petkovića, udova, sa djecom, izvještava srodnike, prijatelje i poznanike, da će svome milom i uzoritom sinu i bratu Milutinu S. Petkoviću pešad. majoru, davati tro-godišnji pomen, u srijedu 28. novem-bra, u 10 sati prije podne, u crkvi sv. Nikole na Novom Groblju. Beograd, novembra 1917. god. 33977

UPISUJTE SE U SEOMI RATAJNI ZAJAM